

חיי לנסקי

לא בלי היסוס כלשהו אתה ניגש עכשיו למקרא ספר שירים חדש. מרבית הספרים מסוג זה מולידים בך את הרושם כאילו החומר שהוצק בדפיהם אינו אלא חומר היולי, ולא עוד אלא חומר היולי מופשט ברובו, שלא הותקן אפילו על ידי הרגש, על אחת כמה ומכמה לא הומר במוסיקה לשונית או לא התגבש לחמונה ודמות; והרי זה כמין תביעה משונה להיות מצוי אצל העוברים והשפירים הללו, אצל המוכנים הללו החיים חיים מדומים, כאצל יצורים מגודלים שיש בהם רוח חיים. והן על קובץ שירים שלם—כעל השיר הבודד—להיות אורגניסמוס בעל כוח עמידה. מעין קוסמוס בתוך עצמו, דבר שלם, שקויו חוזרים וזורמים לתוך עצמם. ואילו החלק הגדול ביותר של שירת זמננו נולד מת ומסופקני אם יהא נקרא רק כעבור תקופה קצרה. בפני חששות כגון אלו עומדים שירי לנסקי כמעט ללא פחת כלשהו. כשאתה מתבונן לרקמה האמנותית של שיריו תבחין מיד ברישומים קלים של ליריות ראשונית². הוא אחד ממבטאיה הדקים והנאמנים ביותר. לעולם לא תמצא בשיריו נקודות מתות, לא שרטונות-חול ריקים, אף לא מקרים חסרי מבע. מכל כלי-הניגון אשר ברשותו הריהו מרבה להשתמש בחליל ובאבוב, והוא הדבר המשוה לשיריו אופי רומאנטי. על כל פנים רומאנטיות הן התחלותיו. הוא כותב חרוזים על עיירתו, על התנשמת המיללת, על קורי הכסף השטים, על לילות לילך, שירים ענוגים, חרישיים, המרחפים בין חלום ומציאות, מזכירים לעתים את היינה, כגון, למשל, השיר „דועך היום, מדוע

תוסס בלב כאב ורזי? מעלה על זכרונוך בריתמוס שלו ובהמיתו האלגית את שירו של היינה, ידוע לא אדע מדוע כה עצב אנכי היום". אף כמה שירים אחרים יש בהם מאופי הרומאנצה ויחד עם העצב הלירי היצוק בחרוזיהם הם מצטיינים בהיתול דק מן הדק. שירים אלה, שירי זכרונות על גן הילדות והשחרות, נושאים בחובם את מוסיקת הגעגועים על החולף וקשורים לחולף הזה קשרי מאורע וחזון. מה שלוקח לב בחרוזים אלה הוא היחס שבין מחשבה ומציאות, בין הגות לב ומראות הויה, יחס המתגלה כמעט תמיד כנוף, שהאינטימי מיות שלו מרובה מחזותו—

אין זה קלל סיפּה של יוני צחר —
שנות בחורי יצאו לצרוף גולה.
עופו, צלומי, אל נוף השחר,
שם חולמה דבדבניה פלה.

ברם, לאחר שנדון המשורר ל"שנות טלטול וטורח" נחשף בשירתו יותר ויותר הרקע הקונקרטי. ההאחזות בחפצי היש והחדירה הרוחנית אל תוכם קיבלו מעתה אופי מוצק, חמור, נמרץ. כאן אין שירי לנסקי מקסימים רק ביפעה אמנותית בלבד. עקבות הסופה הגדולה על פני ארץ לוחטת, אחזות אש המרד, ימשכוהו מדי פעם בפעם אל גיא החזיון של הזמן ותמרותיו. לא רבי-משמעות הם השירים האלה, לא סימבוליים, לא מוסיקה מלטפת גרידא. כי אם קטעי מציאות מפרפרים, יתר על כן במוחשיות גדולה, חיצונית ופנימית, קמים מראות-נוף רבי-דמויות בארץ הצפון הרחוקה, בנוף הסיבירי, שחותם בראשית טבוע עליו ויוצרים להם את הויתם השירית בהווה ממשי. ער. שרטוטים קונקרטיים אלה הם שהכניסו לתוך הליריקה שלו את ראשית האפוס, את המצע הרחב, לא הניחו לו להתמוגג בהלך-נפש

גרידא. במזיגה כגון זו של ספור לירי, רקום חוטים בני-ממש עם קורים ענוגים חסרי ממשות, מגשים המשורר את החיוניות החמימה של שירתו, ועל פני העורקים הענוגים, הכחולים של הליריקה שלו מתחיל זורם דם חי ורב-און. כך הגיע המשורר לידי יצירת הפואימה „ליטא“ ותרגום „ספר הטונדרה“, שחרוזהם חמודי-הקצב פעמים גמישים וזכים פעמים מלאים בליטות-עוז, המלים והצבעים הם בעלי טוהר מפליא ויופי פושקיני אמיתי. כי חסדו של פושקין נח בכלל על לנסקי, את המסורת הפיוטית שלו ממשיך משוררנו עד כי תדמה לראות כאן מראשית הרינסנסה של הקלאסיות בכלל. דומה הדבר. כאילו מן הטראגיות של הגורל מבקש המשורר מפלט לו בקלאסיות המחוטבת, כחומרה של הקו. ביחס הגברי אל העולם.

התקופה דורשת את משורריה, אך גם המשוררים דורשים את תקופתם. היא נותנת להם אור, לשון, הדר, הווה. מה מכל אלה נתנה תקופתנו למשורר העברי לנסקי? אולי משום כך מקופל ההווה של לנסקי בעבר רחוק: בספירה של פושקין ועד לשבטי הווגולים הפראים יגיע. קו נוסף המעיד על הטראגיות של שירתו ושל חייו גם יחד. ברומאנ-טיקה הזכה, באפופיאה הרחוקה הוא מבקש להאפיל על המציאות היומיומית ולהתגבר עליה. בתוקף הפלא של כוח השירה מבקש לנסקי לעשות את הנטל קל. את הכאב רב-שעשועים. וכה ישיר:

קסם קסמה לי הַלְעָנָה

בְּמִרְרוֹת מִיָּצָה עָרִיף הָרִים.

אכן הַלְעָנָה הופכת קסם, קסם הניב הפיוטי הנאמן. מדה מרובה זו של יופי ועדינות כתשובה על אכזריות הגורל אין בה משום יאוש. אף לא משום מרדנות, אבל יש בה מן ההקרבה העצמית ומן המהות האמיתית של שברון הרוח ועליתיה.